

POSTANOWIENIE

31 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 31 października 2025 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku J.O. i H.M.
z udziałem A.M. i T.M.
o zasiedzenie,
na skutek skargi kasacyjnej J.O. i H.M.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Suwałkach
z 19 lutego 2024 r., I Ca 504/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 19 lutego 2024 r. Sąd Okręgowy w Suwałkach oddalił apelację wnioskodawczyń od postanowienia Sądu Rejonowego w Ełku z 24 października 2023 r. oddalającego ich wniosek o stwierdzenie zasiedzenia przez wnioskodawczynię J.O. nieruchomości bliżej oznaczonej we wniosku.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawczynie wskazały przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 i 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują

pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.; z 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, niepubl.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 września 2012 r., II CSK 180/12, niepubl. oraz z 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, niepubl.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.).

Powołanie się zaś na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione

w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (por.m.in. postanowienia z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepubl.; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.; z 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, niepubl.; z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl.; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl.; z 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, niepubl.; z 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, niepubl.).

Skarżące nie uczyniły zadość wskazanym wymaganiom.

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.).

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wnioskodawczynie podały, że wniosek ten zasługuje na uwzględnienie „z uwagi na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego wymagającego wyjaśnienia oraz potrzebę wykładni przepisów: 1/ Czy pozostawanie w błędnym, aczkolwiek usprawiedliwionym okolicznościami przekonaniu wszystkich stron postępowania co

do tego, że wnioskodawczyni jest właścicielem nieruchomości i traktowanie przez wnioskodawczynię nieruchomości jako swojej własności, co przejawiało się poprzez zakazanie uczestnikom korzystania z domu i niejako akceptacja tego stanu przez uczestników postępowania pozwala na uznanie, że przesłanki konieczne do zasiedzenia zostały spełnione? 2/ Czy ta sama nieruchomość może być ewentualnie w różnych częściach przedmiotem posiadania samoistnego przez różne podmioty i czy samoistne posiadanie części nieruchomości przez jeden podmiot wyklucza nabycie prawa własności przez zasiedzenie innej części tej nieruchomości przez inny podmiot?”.

W uzasadnieniu wniosku argumentacja została ograniczona do przytoczenia pierwszego ze sformułowanych pytań i wskazania na potrzebę jego rozstrzygnięcia, wyjaśnienia, jakie - zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego - zagadnienie prawne jest istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jakie wymogi spełnić powinno przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, a ponadto wskazania, że rozstrzygnięcie zagadnienia będzie miało istotny wpływ na wynik przedmiotowej sprawy i ugruntowanie orzecznictwa w zakresie spraw o zasiedzenie nieruchomości oraz konkluzji, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących wątpliwości.

Mimo formalnego powołania się na przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie sposób przyjąć, że wniosek został oparty na twierdzeniu o istnieniu potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. Wniosek w tym zakresie pozbawiony jest jakiejkolwiek jurydycznej argumentacji, samo zaś twierdzenie o występowaniu powyższej przyczyny zostało sformułowane jako konkluzja twierdzenia, że w sprawie występuje przyczyna z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Przyczyna kasacyjna z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie może być więc uznana za wykazaną.

Skarżące nie wykazały również drugiej ze wskazanych we wniosku przyczyny kasacyjnej. Argumentacja w tym względzie ograniczona została jedynie do przedstawienia pytań mających wyrażać zagadnienia prawne w rozumieniu art.

398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w powyższym przepisie nie wystarczy jednak samo tylko sformułowanie pytań dotyczących wykładni określonego przepisu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, niepubl.; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 kwietnia 2017 r., II CSK 698/16, niepubl.) i już z tego tylko względu wnioszek nie mógł zostać uwzględniony.

Wątpliwości skarżących nie stanowią również istotnych zagadnień prawnych w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Skarżące nie przedstawiły jakichkolwiek argumentów jurystycznych na poparcie takiej oceny, a przedstawione pytania nie przystają do okoliczności sprawy. U podstaw bowiem zaskarżonego rozstrzygnięcia legła ocena, że od momentu przekazania na rzecz uczestników postępowania małżonków A. i T.M. darowizny w 1995 r., to właśnie oni do końca 2008 r. sprawowali władztwo nad sporną nieruchomością i byli w tym okresie jedynymi osobami okazującymi jakiekolwiek nad nią władztwo, zaś J.O., a wcześniej jej poprzednicy prawni (rodzice H.1 i H.M.), w tym okresie w żaden sposób na zewnątrz nie manifestowali swojego władztwa. Uczestnicy postępowania władali nie tylko objętą darowizną działką, ale całym gospodarstwem i domem, manifestując swoje władztwo na zewnątrz, mianowicie zajmowali się opłacaniem rachunków, zarządzali domem, robili remonty (A.M. wykopał szambo, zrobił studnię i doprowadził do domu wodę pitną, przeprowadzał w domu remonty - zrobił łazienkę, ubikację, wstawił drewniane okna, po swojej części domu postawił płot.), A. M. nakazał siostrze J. i L. założyć podliczniki, a jego żona T.M. kazała się wymeldować siostrze męża – A.B. Zgodnie z poczynionymi ustaleniami faktycznymi konflikty na tle własnościowym rozpoczęły się dopiero po otrzymaniu przez wnioskodawczynię J.O. darowizny w 2008 r. Okoliczność zakazania uczestnikom korzystania z domu czy też przekonanie wszystkich stron postępowania, a więc również uczestników, co do tego, że to wnioskodawczyni jest właścicielem nieruchomości, na których to twierdzeniach oparto pytanie, nie miały miejsca co najmniej do 2008 r.

Nie jest również zagadnieniem prawnym kwestia „czy ta sama nieruchomość może być ewentualnie w różnych częściach przedmiotem posiadania samoistnego przez różne podmioty i czy samoistne posiadanie części nieruchomości przez jeden

podmiot wyklucza nabycie prawa własności przez zasiedzenie innej części tej nieruchomości przez inny podmiot?”. Odpowiedź na tak ujęte pytanie nie budzi wątpliwości, przedmiotem bowiem nabycia własności przez zasiedzenie może być zarówno nieruchomość gruntowa, jak i jej fizycznie wydzielona część, a także udział w prawie własności (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 20 lutego 2014 r., I CSK 230/13, OSNC 2015, nr 2, poz. 21; postanowienie Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2009 r., III CSK 229/08, niepubl.). Samo pytanie nie może być więc uznane za zagadnienie prawne, a tym bardziej o charakterze istotnym, zważywszy, że spór w sprawie związany był z własnością budynku mieszkalnego usytuowanego na dwóch działkach, z których jedna była przedmiotem darowizny na rzecz J. O., zaś druga - uczestników. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może jednak poszukiwać samodzielnie i doszukiwać się ich chociażby w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(K.L.)

[r.g.]